

Th. Krijger

DE TOORTS

NO. 12
DECEMBER 1986

contactblad van de afdeling
haarlem en omstreken
van het IVN

4^e JAARGANG

IVN zakelijk

DE TOORTS is het contactblad van de IVN-afdeling Haarlem en Omstreken.

Het IVN (Instituut voor Natuurbeschermingseducatie) stelt zich ten doel het bevorderen van natuur- en milieubesef door het organiseren en stimuleren van educatieve activiteiten in de ruimste zin van het woord.

Bestuur Afd. Haarlem en Omstreken

J.L.Andreae - voorzitter
Provinciënlaan 5, flat 41
2101 SP Heemstede, tel. 29 28 49

mw.M.Wilmink - eerste secretaris
v.d.Waalslaan 20
2105 TD Heemstede, tel. 28 75 28

M.Daalmeijer - tweede secretaris
Prattenburg 201
2036 SJ Haarlem, tel. 33 39 09

F.Hagens - penningmeester
Cornelia de Langestraat 224
2037 NR Haarlem, tel. 36 57 25

J.Cronau - coörd. werkgroep excursies
Van 't Hoffstraat 113
2014 RC Haarlem, tel. 24 09 00

N.v.Esterik - coörd. werkgroep scholen
Aletta Jacobsstraat 180
2037 PE Haarlem, tel. 35 63 98

mw.P.Peeters - coörd. werkgroep cursussen
Delftlaan 71
2023 LC Haarlem, tel. 26 34 36

Jaarbijdrage: leden f 22,50
donateurs f 25,-

Te storten op: Girorekening 5007954
t.n.v. IVN-afd.Haarlem en Omstreken
Haarlem

of: Rabobank Haarlem
rek.nr. 38.94.03.407
t.n.v. IVN-afd. Haarlem en Omstreken

Redactie van DE TOORTS

J.Cronau jr.
R.Hoogstraten
J. de Jong
Th.Litjens
G.Peeters

Redactie-adres: Delftlaan 71, 2023 LC Haarlem

Inhoud

Bestuursontboezemingen	2
Familieberichten	3
Het woord is aan de penningmeester	4
* Dr.J.P.Thijssepark, Amstelveen	4
Verslag ledenvergadering	6
Vakantie (2)	10
Milieucentrum Heemstede	12
Wegwijs in natuurbeschermend Nederland	13
Koningshof	14
Gidsencursus nieuwe stijl	16
Paddestoelendag	18
Nagenieten	19
Zweefvliegen	20
* Stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk	22
Ledenlijst (wijzigingen, aanvullingen)	23
Maretakken	24

van de redactie- tafel

Met deze TOORTS is de vierde jaargang voltooid. Vaak hebben we u zuchtend meegedeeld dat we het allemaal niet alléén af kunnen; dat we uw hulp nodig hebben om er een aardig blad van te maken met veel afwisseling. Deze TOORTS is nu eens van een leien dakje gegaan. En daarin willen wij u prijzen. Al vóór de redactievergadering hadden we een flink aantal artikelen binnen en de indeling

van het blad gaf dan ook weinig problemen. Dank daarom aan allen die zo vlot hun medewerking hebben verleend. Maar gaat u nu alstublieft niet op uw lauweren rusten. Blijf ons voorzien van kopij. Elk verhaal over welk "groen" onderwerp dan ook is ons welkom. Behalve veel inspiratie wenst de redactie u buitengewoon prettige feestdagen en alle goeds voor 1987!

Kopij inzenden voor 1 maart '87

Bestuurs- ontboezemingen

De laatste aflevering van DE TOORTS voor dit jaar is een geschikte gelegenheid de balans (al is deze dan voorlopig, in afwachting van de "officiële", ter bespreking in de voorjaarsvergadering) op te maken van het jaar dat bijna is verstreken.

Laten we beginnen bij de twee ledenvergaderingen, de eerste in het voorjaar, de bijeenkomst van de cijfers, de verslagen, de verantwoording, gehouden in het Paradijsje, en de tweede in het najaar, bedoeld als gelegenheid tot een wat ruimere gedachtenwisseling over bestaande plannen, in een modern ingerichte comfortabele behuizing van de gemeente.

Als het de aanwezige leden net zo is vergaan als het bestuur, dan is die laatste bijeenkomst bij de bestuursleden, onafhankelijk van elkaar, blijven hangen als te formeel, niet echt gezellig, wat saai, kortom: niet zoals we het gewend zijn.

Vooral omdat er nogal wat nieuwe leden waren, vonden wij dat jammer; we hopen dat zij zich niet laten afschrikken voor volgende keren.

Gelukkig kunnen we terugzien op een aantal gunstige ontwikkelingen.

De in 1985 gestarte vorming van een viertal werkgroepen - namelijk voor excursies, cursussen, scholen en publiciteit - heeft zich in het afgelopen jaar verder ontwikkeld. Er blijken gunstige vooruitzichten te zijn: een ruimere spreiding en meer variatie van activiteiten; een keuzemogelijkheid voor de leden om zich bezig te houden met werk dat hen het beste aanspreekt. De indruk bestaat dat, onder leiding van vier coördinatoren, meer leden hierdoor actief worden.

De cursusactiviteit was groot en belangrijk. Er was veel belangstelling voor de groencursus. Maar vooral de start in het najaar, na voorbereidend werk met een experimentele docentencursus in het voorjaar, van een "IVN-opleiding nieuwe stijl" als voortzetting van de bekende natuurgidsencursus, is van grote betekenis. Het is een heel ander type cursus, op andere leest geschoeid, met ook veel ruimere doelstelling. Zowel het aantal cursisten als de kundige aanpak opent uitstekende perspectieven voor de toekomst.

De excursies bewogen zich op het vertrouwde terrein; de geboden tochten (te voet en op de fiets) en de themadagen

met goede toelichting trokken veel belangstellenden.

De werkgroepen scholen en publiciteit zijn duidelijk bezig, waarbij het zoeken naar de meest gewenste en mogelijke aanpak centraal staat.

nadere info
opragen.
info?

De deelneming van onze afdeling aan plannen „samen met „ anderen, zoals de Stichting Zuid-Kennemerland: Natuurlijk, en een op te richten milieucentrum in Heemstede, begint zich wat duidelijker af te tekenen, en zo kunnen we deze terugblik achter ons laten en alvast in de toekomst kijken.

De duidelijke samenwerking met gelijkgezinden in andere organisaties opent interessante perspectieven: de mogelijkheden iets van de grond te krijgen worden vergroot en de steun die men elkaar kan bieden (jeugdgroepen bijvoorbeeld hebben er soms behoefte aan en vinden contacten plezierig), werkt over en weer animerend en stimuleert.

Bij dit alles kunnen we met enige voldoening vaststellen dat de financiële positie van onze afdeling er goed uit ziet, dat eventuele plannen die opkomen en wat kosten met zich zouden opbrengen, uitvoerbaar zijn, waarbij een verstandig beheer uiteraard centraal blijft staan.

We wensen alle leden een prettige decembermaand en een goede start voor 1987.

Het bestuur

* NICO en KATRIEN SELIE + DE SNOECK
uit de Veenenburgerlaan 19 te Hillegom
met de geboorte van hun dochter

MYRTHE RENÉE op 16 september j.l.

* FRED HAGENS en BAUKJE ROSIER, die op 3 oktober zijn getrouwd en hun domicilie hebben in de Cornelia de Langestraat 224 te Haarlem.

HET
WOORD
IS
AAN
DE

PENNINGMEESTER...

In de loop van 1986 hebben enkele donateurs opgezegd. Daartegenover staat een flinke aanwas van nieuwe donateurs, zodat we per saldo nu meer donateurs hebben dan aan het begin van het jaar. *toeval?*

Mede door de momenteel lopende gidsencursus hebben we een fors aantal nieuwe leden mogen verwel- *toeval?*
komen. In de loop van het jaar hebben drie leden opgezegd.

In de envelop die u bij deze TOORTS aantreft, zit de acceptgiro waarmee de contributie of donatie kan worden voldaan. U hoeft alleen nog maar uw bank- of gironummer in te vullen en uiteraard uw handtekening op de daarvoor bestemde plaats te zetten. Wij hopen op deze manier een vlottere afhandeling van de donaties en contributies te realiseren.

Het lidmaatschapsbedrag is voor komend jaar met f 2,50 verhoogd en bedraagt nu f 22,50. Dit in verband met de verhoging van de afdracht aan het landelijk bestuur met f 2,50. Een en ander is conform het besluit van de algemene ledenvergadering van 29 september jl. (zie het verslag van de vergadering elders in dit blad).

Met dank voor uw bijdrage/medewerking,

Fred Hagens
penningmeester

Dr.J.P.Thijssepark

Misschien hebt ook u de afgelopen zomer tijdens de IVN-excursie voor het eerst kennis gemaakt met het Dr.J.P.Thijssepark in Amstelveen; misschien kende u dit heempark al langer en komt u er zelfs regelmatig terug. Hoe dan ook, het zal u wel net vergaan zijn als het mij verging toen ik er voor de eerste keer kwam: het blijkt een verrassende, boeiende confrontatie met een aantal biotopen die in een vrij klein bestek (5,3 ha) op een speelse, "natuurlijke" wijze bijeen zijn gebracht.

Géén "levend museum" met een droog overzicht van wat de inheemse flora ons zoal te bieden heeft, maar een architectonisch prachtig afgewogen compositie van verhoogde en verlaagde gedeelten, waardoor niet alleen een boeiende landschapstructuur werd verkregen, maar ook de schakering in plantesoorten groot kon zijn.

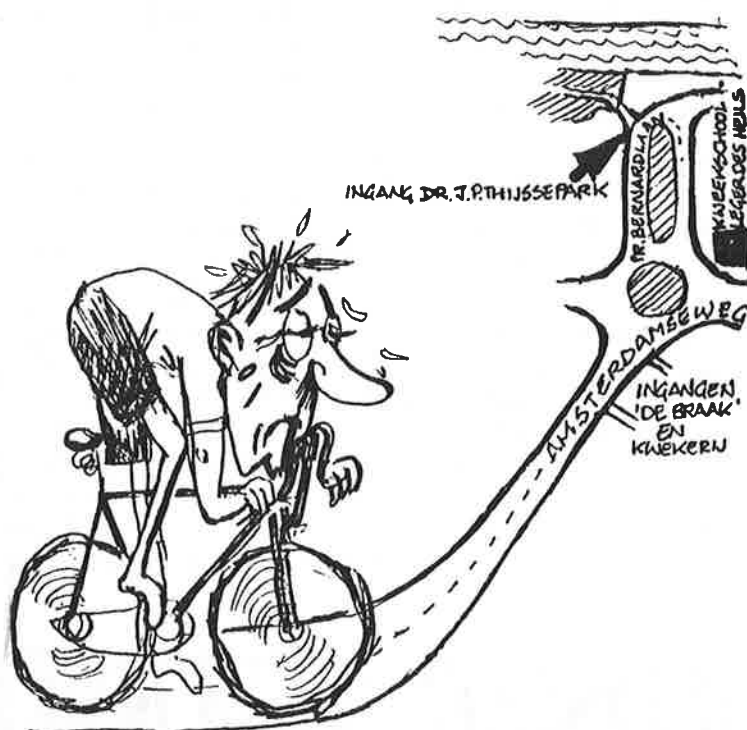
Kent u het Amstelveense Thijsssepark nog niet, dan behoort u tot de doelgroep waarvoor ik dit artikeltje in eerste instantie heb geschreven, al zal het wel duidelijk zijn dat herfst en winter niet de meest ideale jaargetijden zijn voor een eerste confrontatie. Het is misschien beter te wachten tot het voorjaar, als de natuur op uitbarsten staat en er weer kleur in het landschap komt.

Laat mij u vertellen hoe u er komen moet. Het park lijkt me te ver weg te liggen om er op de fiets naar toe te gaan, al zal ik hierin ongetwijfeld tegengesproken worden door doorgewinterde fietsfanaten...

Dus met de auto: u neemt óf de oude Schipholweg, óf de A9 via Badhoevedorp. Bent u van zins die laatste route te nemen, pak dan de afslag Aalsmeer, waarna u, parallel rijdend aan de grote weg, bent beland op de route die ook de anderen nemen als ze via de oude Schipholweg zijn gekomen. In Amstelveen gaat u vervolgens bij de T-splitsing linksaf, langs het kerkje met de slanke, groene spits, die u beter kent van onder af, wanneer u met de auto, op weg naar Utrecht of Amersfoort, onder het viaduct bij Amstelveen door duikt. U blijft dan al maar

rechtdoor rijden tot de weg - de Amsterdamseweg - een duidelijke bocht naar rechts maakt. Een goed herkenningspunt hier is de kweekschool van het Leger des Heils die juist aan de buitenkant van deze bocht ligt. Als u vervolgens het hierbij afgedrukte routekaartje raadpleegt, vindt u vanzelf wel een parkeerplaats voor de auto, alsook de ingang aan de Prins-Bernardlaan.

Eenmaal binnen moet u, als u daartoe de kans krijgt, vast en zeker een praatje maken met een van de tuinlieden die hier werken. U krijgt dan een goed inzicht hoe bijzonder het onderhoud van een park als dit wel dient te zijn en u zult tevens onder de indruk geraken van de deskundigheid van het personeel en hun liefde voor het vak dat ze uitoefenen. Heus, een ritje naar het Dr. J.P.Thijsssepark is

alleszins de moeite waard! Maar, en nu richt ik me ook tot u die al eerder in het park hebt gewandeld en misschien zelfs wel een regelmatige bezoeker bent: er is nog meer te genieten in de onmiddellijke omgeving! Ik neem aan dat u niet allen (in ieder geval was zelfs Plien Peeters niet op de hoogte, zoals ik gemerkt heb) weet hebt van het bestaan van de kwekerij.

Vlak voor die al eerder genoemde bocht in de Amsterdamseweg namelijk - en raadpleeg daarvoor maar weer het routekaartje - tussen de huisnummers 252/244, of tussen de Banaal en huisnummer 210, ligt een ingang naar "De Braak", alweer zo'n prachtig heempark, die tevens toegang geeft tot de kwekerij, de kinderkamer van menige plant die u op uw wandeling bent tegengekomen. Voor de meest doorgewinterde kenner van de Nederlandse flora onder u is er op die kwekerij vast en zeker nog wel iets te leren.

Op werkdagen kunt u er terecht. U vindt er niet alleen de meest voorkomende planten die later in de Amstelveense heemparken zullen worden uitgezet of -gezaaid (voorzien van naambordjes), maar ook menig zeldzame plant.

Bent u geïnteresseerd (geraakt) over wat Amstelveen zoal te bieden heeft aan heemparken - waartoe ook het terrein rond de Poel behoort, eveneens een IVN-excursiegebied - en wilt u wellicht eens "geleid", dat wil zeggen via een beschreven wandeling in elk van de vier jaargetijden, nader kennis maken met het Dr. J.P.Thijsssepark, dan raad ik u aan het boekje "Heemparkwandelingen in Amstelveen" aan te schaffen, verkrijgbaar bij de afdeling Sport- en Jeugdzaken op het gemeentehuis van Amstelveen.

Jacques de Jong

VERSLAG LEDENVERGADERING

Algemene ledenvergadering, gehouden op 29 september 1986
in het gebouw van de Stichting Welzijn, Spaarne 72, Haarlem

Aanwezig: 24 personen; bericht van verhindering van Mariska v.d.Eem, Hanneke van Everdingen, Mar van Eeden, Jaap Kuypers, Wim Heijsteeg, Maureen Hulshof, Wim Apswoude en Marijke Zoetelief.

1. Opening. Jan Andreae opent de vergadering en heet iedereen welkom. Een speciaal welkom aan Frits Lips, voorzitter van het district Noord-Holland. Deze memoreerde dat bijeenkomsten van de afdelingen in het district vermeld dienen te worden op de agenda van ledenvergaderingen van de afdelingen.

De voorzitter voelde zich na enkele bijeenkomsten in

"Het Paradijsje" nu, in deze nieuwe ruimte, in het paradijs!

2. Notulen. Het verslag van de ledenvergadering d.d. 3 febr. 1986 in DE TOORTS nr.10 van april 1986 wordt door een ieder goedgekeurd, met dank aan de samenstellers.

3. Ingekomen stukken.

- Uitnodiging voor de districtsvergadering op 1 oktober 1986 in Zaandam.
- Uitnodiging van het 85-jarige KNNV om een dia-avond op 17 oktober 1986 bij te wonen.
- Uitnodiging (reeds bijgevoegd bij de uitnodiging voor deze vergadering) van de Stichting Zuid-Kennemerland: "Natuurlijk" voor een informatie-avond op 28 oktober 1986.
- Het ministerie van VROM organiseert van april 1987 tot april 1988 "Het jaar van het milieu" onder voorzitterschap van mr. Van Agt.
- Reactie op onze adhesiebetuiging aan de werkgroep "Tegengif", Haarlem.
- Folder van het ministerie van VROM over ons drinkwater. Wie interesse heeft, kan zijn naam opgeven, dan zal het secretariaat de folder aanvragen.

Voorts liggen er allerlei folders en jaarverslagen ter inzage.

4. Mededelingen. Als eerste maakt Jan Andreae melding van de Algemene Landelijke Vergadering van het IVN op 25 oktober in Ede, die reeds aangekondigd staat in "Mens en Natuur". N.a.v. een voorstel van het landelijk IVN op deze vergadering om de contributie met f 2,50 te verhogen, zal ook de bijdrage van onze leden en donateurs aan de afdeling met een zelfde bedrag verhoogd worden, mits dit voorstel wordt aangenomen.

5. Manifestatie Zuid-Kennemerland: "Natuurlijk". Jan Andreae vertelt hoe deze stichting is ontstaan in 1985 en geeft in het kort wat nieuws over de vele plannen. Op 28 oktober zullen de heren J.Kluyters en J.van Mourik meer vertellen op de informatie-avond, waarvoor iedereen een uitnodiging heeft ontvangen. Bij de mede-organiserende verenigingen hoort ook het niet-vermelde KNNV!

Op de vraag van de heer Nicolai over de financiële kant van deze manifestatie antwoordt Jan Andreae dat er subsidie is aangevraagd bij de diverse gemeenten, de provincie en het rijk.

6. Milieu-Centrum Heemstede. In samenwerking met de Stichting Dierenverblijf Heemstede wordt er een milieucentrum gebouwd bij de kinderboerderij Groenendaal. Het geheel wordt door de gemeente Heemstede gefinancierd.

Onze voorzitter zit namens het IVN in de milieuraad van Heemstede die zich met de bouw, de inrichting en bemanning van het centrum bezig houdt. In verband hier-

mee is er een bezoek gebracht aan het natuurcentrum Jan Verwey aan de Weteringkade 27 in Noordwijk. Een zeer inspirerend voorbeeld. Wie interesse heeft: de openingstijden zijn op zaterdag-, zondag- en woensdagmiddag van 14.00 tot 16.30 uur.

De eerste paal van het gebouw is geslagen. Het komt eind van het jaar klaar en wordt begin volgend jaar geopend.

Er worden medewerkers gevraagd bij het inrichten van de educatieve ruimte. Heeft er soms iemand interessant materiaal? Wie het leuk vindt zo nu en dan "achter de balie" te staan tijdens de openingsuren (zaterdag-, zondag- en woensdagmiddag) kan zich melden bij Mieke Wilmink (tel. 28 75 28).

Er kunnen ook tentoonstellingen en lezingen worden gehouden.

Tijdens de vergadering hebben zich reeds drie personen gemeld.

7. Nieuw van de werkgroepen

A. PUBLICITEIT

Fred Hagens vertelt dat het groepje vanaf januari jl. draait en bestaat uit: Fred Hagens, Wim Apswoude, Esther Bloemsma en sinds kort tekenaar Jacques de Jong. Deze laatste heeft voor de aankondiging van activiteiten een affiche gemaakt die bij alle aanwezigen zeer in de smaak valt. De affiche wordt nu gedrukt. Er zijn diverse plaatsen in Haarlem, Bennebroek, Hillegom "besproken" waar zo'n affiche zou kunnen hangen. Er volgt nog een folder die in combinatie met de agenda van activiteiten door de gidsen uitgedeeld kan worden.

B. CURSUSSEN

De werkgroep die de natuurgidsencursus nieuwe stijl in september is begonnen, bestaat uit: Plien Peeters, de twee Amsterdammers Maureen Hulshof en Anneloes Spruijt en één Wijk-aan-Zeeër Gerrit Schouten.

Er was zeer veel belangstelling voor deze cursus: 28 deelnemers zijn er vol goede moed aan begonnen. De naam "natuurgidsencursus" is te "eng". Opleiding tot IVN'er zou beter zijn. De nieuwe opleiding is namelijk veel breder van opzet dan die van voorheen.

Frits Lips vertelt hoe in Noord-Holland vorig jaar de eerste kadercursus voor docenten is gehouden. Plien Peeters en Maureen Hulshof hebben aan deze experimentele docentenopleiding deelgenomen, die was opgezet door het landelijk IVN met subsidie van het rijk. Er is ook een nieuw losbladig cursusboek verschenen.

C. EXCURSIES

De werkgroep bestaat uit vier personen: Joop Cronau, Hennie Kenselaar, Nico Selie en Jaap Kuypers. Joop Cronau vertelt dat eventuele plannen voor excursies ook mogen komen van de IVN-leden!

D. SCHOLEN

Niels van Esterik, werkzaam als onderwijsmedewerker en schooltuinbegeleider bij de gemeente Haarlem, vertelt hoe er gewerkt wordt aan natuurspaden voor 33 van de + 100 Haarlemse basisscholen. Er zijn nu 10 à 12 daarvan klaar. De scholen waarderen dit werk zeer positief.

Jan Andreae dankt alle werkgroepen voor hun verslag.

8. Contactavond 11 november. Tijdens de vergadering hebben zich vier mensen opgegeven om op die avond iets te laten zien of te vertellen (dia's, microscoopprojectie en een project "water" op een MAVO-school)

----- PAUZE -----

9. Discussie. Na 25 minuten pauze heet Jan Andreae Henk Wijkhuizen welkom. Hij was natuurbeschermingssecretaris van de Vogelwerkgroep en is nu actief bij Natuurmonumenten en in de Stichting Duinbehoud. Hij had zich voor deze avond goed voorbereid. Aan de hand van een stencil vertelde hij hoe naar zijn mening het milieubesef in Zuid-Kennemerland bevorderd kan worden. Doen wij het als IVN wel goed door ons te richten op het gewone publiek en niet op de beleidsmakers zoals de ambtenaren en de politici? Naar aanleiding van zijn verhaal werd over deze materie van gedachten gewisseld. Er zijn geen concrete conclusies uit voortgekomen, hetgeen ook niet de bedoeling van de discussie was.
10. Rondvraag. Op de vraag van Cis de Jong over de relatie cultuur-natuur bij de manifestatie '88 verwijst Jan Andreae naar de informatie-avond op 28 oktober.

Frits Lips wil nog graag weten of er iemand van de afdeling naar de districts- of landelijke vergadering komt. Het vraagstuk district blijft!

Wie gaat er nu naartoe?

Om 23.00 sluit Jan Andreae de vergadering en dankt alle aanwezigen voor hun belangstelling.

Mieke Wilmink

VAKANTIE (2)

In het augustusnummer schreef ik iets over mijn ervaringen met enkele vogels tijdens een vakantie in Spanje in het voorjaar. Kijk je naar vogels, dan kijk je vaak ook naar bomen en struiken.

Zo werd tijdens een wandeling mijn aandacht getrokken door grote langwerpige, groene peulen, die bij tientallen aan de takken van een bepaalde boomsoort hingen. Ze zagen er uit als grote snijbonen en u kunt zich voorstellen, dat de benaming "snijbonenboom" snel tot ons spraakgebruik hoorde. Het was een eerste kennismaking met deze boom en dus besloot ik wat peulen en bladeren mee te nemen om de boom thuis te determineren. Het resultaat was, althans voor mij, even boeiend als verrassend.

Het ging om een niet al te hoge boom, niet veel hoger dan ca. 4 à 5 meter, tenminste zoals ik ze in het bergachtige gebied aan de Spaanse oostkust aantrof. De blaadjes waren betrekkelijk klein en groenachtig, ca. 3 cm lang. De peulen waren lichtgroen en ca. 20 cm lang. Na droging werden ze echter donkerbruin en krompen tot ca. 15 cm lengte.

De benaming van de boom luidt:

- in het Nederlands St.Jans- of Johannesbroodboom. Deze naam is ontleend aan het bijbelse verhaal van Johannes de Doper (Mattheus 3-4). De peulen bevatten naast de zaden ook een zoete stroopachtige (honingachtige) substantie, die goed eetbaar is. Johannes at in Judea sprinkhanen en wilde honing.
- in het Engels blijken twee namen in gebruik te zijn, namelijk locust tree, wat letterlijk sprinkhanenboom betekent (zie ook de verwijzing naar het bijbelse verhaal hierboven) en carob tree, waarop ik later in dit relaas nog terugkom.
- in het Latijn Ceratonia siliqua, wat zoveel betekent als "boom met peulen gekromd als runderhoorns". De peul is weliswaar in onrijpe toestand vrijwel recht, maar hij lijkt in gedroogde toestand op een gekromde runderhoorn (zie de figuren).

Ceratonia is afgeleid van het Oudgriekse woord "keration" dat een verkleinwoord is van "keras" dat "hoorn" betekent. Siliqua is het Latijnse woord voor de schil van de peulvrucht of voor de peulvrucht zelf. Aan de Latijnse naam zit nog een interessant aspect, waarop ik geattendeerd werd door een geologe, die ge-

specialiseerd is als edelsteenkundige; maar daarover later.

De toepassing van de peulen van de Johannesbroodboom is zeer gevarieerd en soms zeer interessant.

- Op de eetbaarheid voor de mens werd reeds gewezen, zoals het verhaal van Johannes demonstreerde.
- Het gebruik in veevoeder wordt in een ander bijbelverhaal, namelijk dat van de verloren zoon (Lucas 15-16) geïllustreerd. De jongen vroeg namelijk of hij de schillen mocht eten die bestemd waren voor de varkens die hij hoedde. In de Oudgriekse en Latijnse vertaling treffen we weer de woorden *keration* en *siliqua* aan.
- De peulen zijn ook een surrogaat voor cacao. Diegenen onder u die vertrouwd zijn met Reformwinkels, zullen ongetwijfeld het produkt "*carob*" wel eens zijn tegengekomen (zie het Engelse *carob tree*). Het wordt ook toegepast als "cacao"-glazuur op rijstkoeken. Over de smakelijkheid daarvan zullen we het maar niet hebben, want daarover zijn de meningen zeer verdeeld.

Het interessantste aspect van de Johannesbroodboom heeft te maken met gewichtsbepalingen, namelijk van goud en edelstenen. Al in de grijze oudheid, ver voor de christelijke jaartelling, was het in het Verre Oosten en het Nabije Oosten gebruik de gewichten van kleine hoeveelheden te bepalen met behulp van zaden (graankorrels); denk aan het woord "*grein*". Er was echter steeds één bezwaar aan die wijze van wegen, namelijk dat de gewichtsstandaarden onderling nogal verschilden. En dat gaf altijd moeilijke omrekenpartijen als het ging om in- en verkopen van het ene land naar het andere. De goud- en edelstenenhandelaren hadden al heel lang een geaccepteerde en geschikte gewichtsstandaard: de zaden (bonen) uit de peulen van de Johannesbroodboom. Deze zaden

c.s. 1/2 naar grootte

vertonen een merkwaardige constantheid in gewicht en afmeting, ongeacht de herkomst uit de einden of uit het midden van de peulen. Ook de invloed van vochtigheid en droogte op de zaden is gering, zodat het gewicht van elk zaadje praktisch constant blijft. Het is vanzelfsprekend dat de huidige juweliers en goudsmeden niet meer met de zaadjes van de Johannesbroodboom werken, evenmin als met de primitieve balansjes uit de dagen van weleer. Waar vandaag de dag nog wel steeds mee gewerkt wordt is de eenheid "*karaat*". En nu is het aardige dat ons woord karaat af komt van het Oudgriekse woord *keration*, *ceratonia* zoals de wetenschappelijke naam van de Johannesbroodboom luidt. Ik volsta met te vermelden dat één karaat internationaal in het metrische stelsel over-

eenkomt met één vijfde deel van een gram ofte wel 200 mg.

Zo, dat was dan de bijdrage Vakantie 2. In het volgende nummer van DE TOORTS zal ik u wat vertellen over de bouwwerken van insekten.

Theo Litjens

Milieucentrum Heemstede

Zoals u al hebt kunnen lezen in het verslag van de ledenvergadering, is de eerste paal geslagen van het gecombineerde dierenverblijf en educatief milieucentrum bij de kinderboerderij Groenendaal in Heemstede. Voorjaar 1987 vindt de officiële opening plaats.

Aan onze IVN-afdeling is gevraagd of er mensen zijn, die op een of andere wijze hun medewerking willen verlenen. Deze medewerking kan bestaan uit assisteren tijdens de geplande openingsuren op zaterdag-, zondag- en woensdagmiddagen, maar ook op andere manieren.

Er zullen exposities worden ingericht; schoolkinderen in klasverband worden opgevangen en begeleid, lezingen en diavoorstellingen worden gegeven.

Is er misschien iets bij waar u actief aan mee zou willen werken, laat dit dan weten aan de heer Schumacher van de milieuraad, gemeentehuis Heemstede (bereikbaar tijdens kantooruren) of aan ondergetekende.

Mieke Wilmink
tel. 28 75 28

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

DENKT U AAN DE
ALGEMENE LEDENVERGADERING
OP DINSDAG 24 FEBRUARI?

Op de algemene ledenvergadering kunt u uw zegje doen. Bent u het ergens niet mee eens, hebt u leuke voorstellen, zou u graag iets veranderd zien? Laat het horen. Daar is de algemene ledenvergadering voor. Dus kom, als het effe kan!

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Wegwijs

IN NATUUR- EN MILIEU-
BESCHERMEND NEDERLAND

Vogelwerkgroep "Haarlem"

De Vogelwerkgroep "Haarlem", opgericht in 1951, is een vereniging. Aanvankelijk bescheiden begonnen, inmiddels uitgedoogd tot zo'n 250 leden.

De vereniging stelt zich ten doel de kennis van het vogelleven (de avifauna) te vergroten en uit te dragen.

Het werkgebied beperkt zich niet alleen tot Haarlem en de directe omgeving, alhoewel de naam van de vereniging dit wel doet vermoeden. Het betreft hier het gehele gewest Kennemerland en het gedeelte van IJmond, ten zuiden van het Noordzeekanaal.

Ondanks het feit dat onze omgeving erg verstedelijkt is, is er nog een grote variatie aan landschappen aan te treffen met een grote verscheidenheid aan biotopen. En dat maakt het voor de vogelaar alleen maar interessanter.

Vogelaars zijn waarnemers, onderzoekers, die sterk de behoefte hebben de veelheid aan waarnemingen op een ordelijke wijze door middel van verslaglegging vast te leggen. Een groot deel van de activiteiten van de Vogelwerkgroep bestaat dan ook uit onderzoekswerk. Dit laatste dient niet alleen de vogelaar zelf, die hieraan ongetwijfeld veel prettige uren beleeft in het veld. Door dit onderzoek - al of niet in landelijk verband - ontstaat inzicht in de voor- en achteruitgang van de vogelstand. Kennis hieromtrent kan benut worden ten behoeve van beschermende maatregelen. Losse waarnemingen worden via zogenoemde waarnemingskaartjes vastgelegd en geven over de loop der jaren een aardig beeld van variatie in soorten en aantallen.

Meer systematisch zijn de land- en zeetrekellingen in voor- en najaar bij Parnassia en Bloemendaal aan Zee.

Een ander facet van onderzoek is de fenologie, het vastleggen van de eerste aankomstdata in zowel voor- als najaar van broed- en trekvogels en wintergasten.

Uitgebreid aandacht krijgen de broedvogelinventarisaties van het werkgebied van de Vogelwerkgroep.

In de winter wordt meegedaan aan de water- en stootvogeltelling in landelijk verband. Tellingen vereisen een grondige kennis van de gedragingen van de diverse soorten,

alsmede van de biotoop. De methodiek is bovendien niet altijd eenvoudig. Toch zijn er tenminste zo'n 60 leden echt actief in het veldwerk.

Voor wie het veldwerk liever overlaat aan de liefhebber heeft de Vogelwerkgroep nog andere activiteiten in huis. Gemiddeld zo'n tien keer per jaar wordt er een excursie georganiseerd. Dat is dan vaak naar bekende vogelkijkpunten in het land, maar ook in de directe omgeving zijn er volop mogelijkheden. Een jaarlijkse excursie naar het buitenland begint meer traditie dan uitzondering te worden.

In de winteravonden krijgen de activiteiten binnen meer aandacht. Regelmatig worden er lezingen met dia's of filmavonden georganiseerd. Vaak zijn dit sprekers die nationale bekendheid genieten. Ook worden deze avonden verzorgd door eigen leden. Niet zonder enige trots kan de Vogelwerkgroep vermelden dat zij onder haar leden een aantal van 's lands beste vogelfotografen mag rekenen.

De vereniging organiseert in het bijzonder voor nieuwe leden en beginnende vogelaars een vogelcursus. In circa zes avonden worden met behulp van dia's en vogelgeluiden en daarop aansluitend excursies de in onze omgeving voorkomende vogels behandeld. De cursus wordt door eigen leden gegeven en is door de vereniging zelf ontwikkeld.

De laatste jaren is het een goede gewoonte geworden zogenoemde thema-avonden te organiseren, waar ruime aandacht gegeven wordt aan één of meer specifieke onderwerpen. Dit kan zijn op het vlak van de vogelbescherming, de keuze van een telmethodiek enzovoort.

Er heerst een goede sfeer in de Vogelwerkgroep en dat geeft aan deze interessante hobby ook een heel gezellig aspect.

Peter de Jong
vice-voorzitter

Koningshof

Verslag van de rondwandeling op 7 september 1986

Op een avond werd mij gevraagd of ik de coördinatie van deze rondwandeling op me wilde nemen. Wel, waarom niet? Gewoon een keer doen.

Ik dacht bij mezelf: Och, even drie gidsen vragen.

Na zo'n 20 telefoontjes waren we dan eindelijk met zijn vieren. Geen onwil dat het zo lang duurde, beslist niet. Je

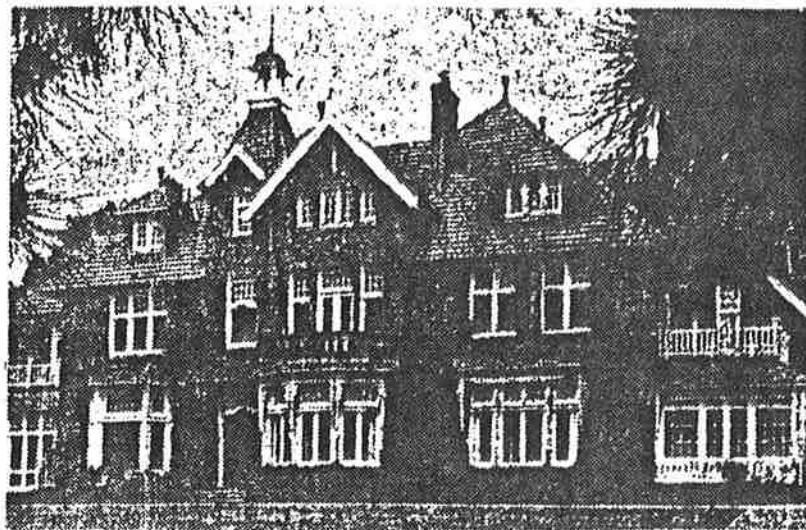
moet maar net vrij zijn in zo'n weekend.

Dan volgt natuurlijk een voorwandeling, want je moet goed beslagen ten ijs komen en niet de mensen met leugens om de oren slaan. Tenslotte is het tijdperk voorbij, waarin je bij het gefluit van vogels na lang aarzelen tegen de arge-loze wandelaar kon vertellen: "Eh... dit is de geteisterde geelgors, de gestippelde stuifmees of (aan de waterkant) de langgerekte krulteenfuut." Nee, de mensen zijn heel wat natuurmondiger geworden, en dat is maar goed ook.

Na de voorwandeling bestel je dan een zonnige zondagmorgen. Deze kregen we dan ook prompt, omdat we ons zo goed voorbereid hadden. (Anders regent het meestal.) Dat gelooft u misschien niet, maar het overtuigend bewijs is, dat de altijd zeer goed geprepareerde Paddestoelendag op het landgoed Elswout altijd zonnig is.

Op die zonnige zondagmorgen 10.30 uur waren er in totaal zo'n 25 man. Weinig? Ach, wie praat er over groepsgrootte? Drie groepen van zo'n man of acht hebben het voordeel van een knusse sfeer en gezelligheid.

Buiten Koningshof waren heel wat meer mensen op de been voor een of andere wandelvereniging. Even sloeg me de schrik om het hart, dat deze luidruchtige groep met zijn schreeuwerige felle kleuren "ons" Koningshof zou komen molesteren. Gelukkig boemelde de groep rechtdoor. En wij

konden allengs weer het schone gefluit der vogels horen.

Onze groep bestond voornamelijk uit leden en donateurs. Waarschijnlijk was het bericht niet goed tot de plaatselijke kranten doorgedrongen.

Welgemoed gingen we in drie groepen op pad, langs het fraaie landhuis. Daar stonden enkele struiken met leerachtige groene, stekelige bladeren. De rode besjes ontbraken.

"Misschien opgegeten," opperde een opmerkzaam iemand.

"Door wie dan?" vroeg ik.

Aarzeling...

"Door de hulstvogel," flapte er iemand uit. O... juist ja...

Nou, daar hebben we het maar op gehouden. Het verhaal over de tweehuizigheid kon ik dus wel vergeten. De rollen waren nu omgedraaid: de wandelaar begon de gids leugens te vertellen.

De overgang van binnenduinrand naar het "echte" duingebied viel iedereen duidelijk op. Duindoorns, dennen en kardinaalsmutsen waren hier in de meerderheid. De Appelenberg leverde een fraai uitzicht op, maar weinig appelsen.

Op de terugweg was het meest opvallende de speerdistel; dat maakte het blad maar al te duidelijk.

Na een uur en drie kwartier waren we terug bij af.

Een leuke wandeling, een fijne groep, die zijn mannetje stond. Zo zou je het altijd moeten treffen.

Rest mij nog Mieke Wilmlink en Loes van de Berg hartelijk te bedanken voor hun bereidwilligheid en gidswerk.

Jos Diekstra

GIDSENCURSUS NIEUWE STIJL

Op het moment dat dit stukje voor DE TOORTS werd geschreven - eind oktober - was de helft van het eerste blok (de cursus is opgedeeld in 6 blokken) al weer voorbij. Er werd een begin gemaakt met de groepsopdrachten, waarmee de cursisten zich tot half december moesten bezighouden. Op het ogenblik dat deze TOORTS bij u in de bus rolt, is het eerste blok ook al weer afgesloten.

Misschien hebt u gevolg ge-

geven aan de uitnodiging in de vorige TOORTS (nr.11). Daarin werd u namelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van wat in het eerste blok gedaan werd door middel van een tentoonstelling met toelichting op 14 december in het leslokaal van het Openluchttheater.

Voor hen, die hiervan geen gebruik hebben gemaakt, even een korte terugblik.

Het weekend van 20 en 21 september stond in het teken van kennismaking. Het was door de werkgroep opzettelijk in een rustige sfeer gepland. Hoe de cursisten dit ondervonden, kunt u lezen in een aantal van hun reacties aan het eind van dat weekend.

"Ik heb kennisgemaakt met een stel enthousiaste mensen die er met zijn allen hard tegenaan willen gaan. Het goede weer heeft ook een hoop goeds bijgedragen."

"Zeer goed voorbereid, heel ontspannen; meer kennismaking dan leerweekend. Zeer gezellig."

"Heel leuk weekend, met mooi weer. Heb nog nooit in zo'n korte tijd zoveel mensen en namen leren kennen."

"ONDERZOEKEND! GEZELLIG! ONGEDWONGEN!"

"Zo heerlijk zitten met de zon op mijn rug. Jammer dat dit niet heel lang duurt. Met een uurtje gaan we al terug."

"Leuk programma. Heerlijk ontspannend en tegelijkertijd leerzaam. Leuke groep. Kortom: Heerlijk gehad."

Na het weekend volgde een aantal avonden en excursies over strand, plantengroei in de duinen, grond, vruchten en zaden, vogeltrek, diersporen en systematiek van planten en dieren.

Tussen begin november en half december is er in groepen gewerkt aan opdrachten. Elke groep had een eigen thema. Die thema's waren: strand, duinen, zaadverspreiding, vogeltrek. Per groep kon men nu dieper op de stof ingaan. Samenwerken, goed overleg, doorgeven van kennis (vaardigheden die je in het IVN-werk goed kunt gebruiken) namen in de groepsopdrachten een belangrijke plaats in.

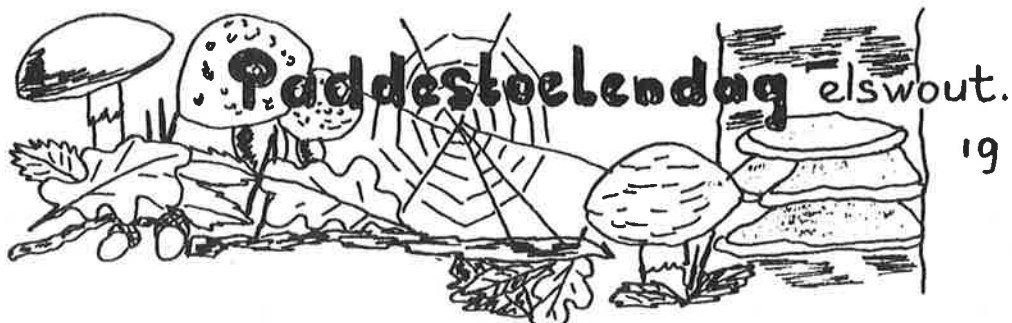
Na de jaarwisseling starten we met blok 2. Daarin staan centraal: het IVN-landelijk, het IVN-onze-afdeling en bos in de winter. We gaan vol goede moed verder.

Plien Peeters
Werkgroep cursussen

-0-0-0-0-0-0-0-0-

DENKT U AAN DE LEDENVERGADERING OP 24 FEBRUARI??

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Of ik wilde gidsen op de paddestoelendag in verband met een tekort aan gidsen.

"Maar dat heb ik nog nooit gedaan en zoveel weet ik niet van paddestoelen af."

Dat geeft niet en één keer moet de eerste zijn en we gaan voorwandelen en als je dan veel opschrijft en wat boeken nakijkt...

Zo liep ik dus op zaterdagmoren 18 oktober met een hele groep IVN-gidsen door Elswout. Alles wat er verteld werd, schreef ik op: bij de derde bank staat een russula, onder de bank ligt een takje met meniezwam, twee bomen verder staat...

En zo schreef ik bladzijden vol en zat ik de hele zaterdag te studeren (wat ik al twee weken had gedaan).

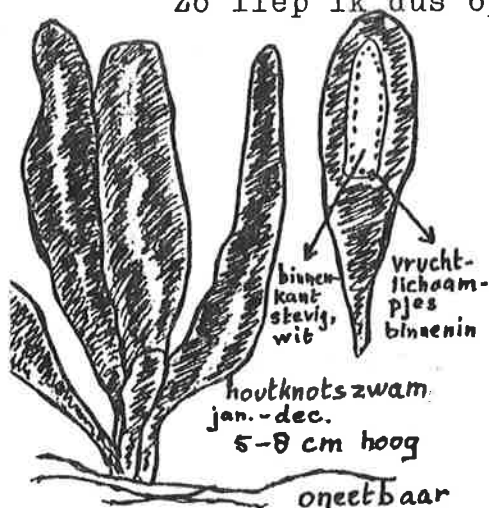
Zondag

Om twee uur moest ik starten; gelukkig met een klein groepje. Vooraf vertelde ik dat het voor mij de eerste keer was en dat ik wel wát wist, maar lang niet alles. Maar het liep wat anders dan ik gedacht had! Op mijn blaadje stond dat

over de brug links een plooirokje stond, maar dat stond er dus niet meer. Maar mede door de hevige regenval van die nacht stonden er wel heel veel andere, maar die stonden niet op mijn lijstje!

Gelukkig waren de tonderzwammen er wel en na een geslaagd verhaaltje daarover kreeg ik weer wat zelfvertrouwen. Twee meisjes die erbij waren, had ik ieder een spiegeltje en een loep gegeven. Zij kwamen ogen te kort en zij ontdekten ook een groep oranje bekerzwammen. Gelukkig kon ik toch nog genoeg vertellen wat de bezoekers niet wisten en zo waren we rond 4 uur terug bij het poortgebouw. Daar stond de volgende groep al te wachten. Het weer was inmiddels veranderd. Grauwe, donkere wolken; het werd al wat schemerig. Maar er was gezegd dat er nog een rondgang zou zijn, dus gingen we op pad. Eerst weer even vertellen dat het de eerste keer was... Na een kwartier begon het te regenen, toen te hagelen, te bliksemen en te donderen.

Binnen het halfuur waren we terug. Zo was mijn tweede rondleiding dus van korte duur, maar ik denk dat zonder het slechte weer het toch ook snel te donker was geworden voor een hele rondgang.

En achteraf?

Achteraf was het rondleiden van volwassenen me meegeval-
len, maar ik vond van mezelf dat ik toch te weinig wist
om de mensen te geven waar ze voor gekomen waren.

Wie heel goed wist, waar hij over sprak, was Martin Daal-
meijer. Aan de hand van prachtige dia's vertelde hij de
hele dag door over het leven van de paddestoel en deed
dat zo goed, dat vele mensen al enthousiast waren voor
ze nog maar een echte paddestoel hadden gezien. Compli-
menten Martin!

Dit was een impressie van de paddestoelendag 1986.

Marisca v.d.Eem

nagenieten

Het lijkt al weer zo lang geleden, die paar goede zomer-
maanden die we hebben gehad. In die maanden waren de wan-
delingen speciaal voor leden, donateurs en eventueel hun
gasten en dan is er gelegenheid wat met elkaar te praten.
"Bij de les blijven" is geen voorwaarde om de gids niet
te storen.

De wandelingen met Jaap Kuypers zullen me lang bijblij-
ven. We zwierven in het intieme Thijssepark en langs de
Poel, beide in Amstelveen. Bij de Poel groeide, heel minus-
cuul, de zonnedauw. En wij op onze knieën tussen het som-
pige veenmos. En ja, daar was het.

Verder denk ik graag terug aan de stralende duinwande-
ling door de Amsterdamse Waterleidingduinen, over de toppen
en door de duindoordalen.

En dan was er die avond in de Kennemer Duinen. We gingen
door een gedeelte waar je niet zo vaak komt en waar Plien
Peeters ons voorging.

Dit alles probeer ik mij weer precies zo voor de geest
te halen als het van de winter erg koud of nat is. Dan
begint er weer wat te gloeien van binnen.

Bedankt, mensen!

Hennie Kenselaar

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

NATUURLIJK KOMT U OP DE ALGEMENE LEDENVERGADERING

24 FEBRUARI 1987

MAAR VERGEET U OOK DE ANDERE ACTIVITEITEN NIET?

-0-0-0-0-0-

Zweefvliegen

Als kleine helikoptertjes bewegen zij zich voort. Soms hangen ze al wentelwiekend een tijdje stil en het volgende moment schieten ze als een pijl uit de boog weg. Hun wetenschappelijke naam luidt Syrphidae, maar in gewoon Nederlands: zweefvliegen.

Deze groep van vliegen - voor de taxonomen onder ons: ze vormen een aparte familie in de orde van de Diptera (Tweevleugeligen) - is behalve door het boven beschreven gedrag te herkennen aan een drietal lichaamskenmerken, waarvan ik alleen het bezit van een valse vleugelader wil noemen. Nadeel van deze kenmerken is, dat de vlieg voor het determineren eerst gevangen dient te worden. Gelukkig is er nog iets, waar veel soorten zweefvliegen aan te herkennen zijn, en ook weer niet. Spreek ik in raadsels? Wat ik ermee wil zeggen is, dat veel soorten zweefvliegen mimicry vertonen; zij bootsen in vorm, maar met name in kleur, stekende insecten na.

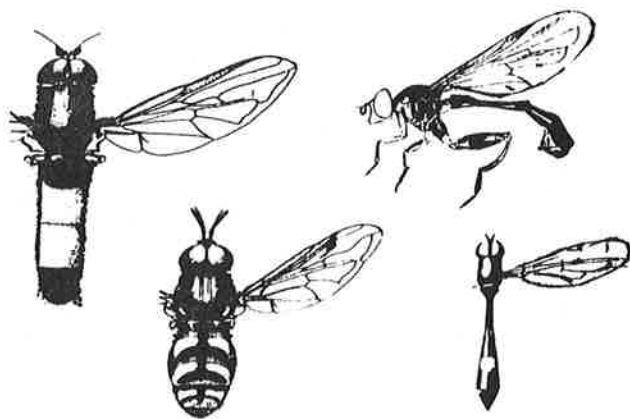

Fig. 1. Enkele soorten zweefvliegen die mimicry vertonen. (Uit Jeugabonds tabel).

Veel stekende insecten hebben opzichtige kleuren om (zicht)jagers, bijvoorbeeld vogels, erop te wijzen, dat zij onaantrekkelijk zijn. Zweefvliegen bootsen deze kleurpatronen na, in de hoop eveneens door deze jagers met rust gelaten te worden. Van de zweefvliegen die mimicry vertonen, bootsen de meeste het zwart-geel gebandeerde patroon van wespen na, maar er zijn er ook die houtwespen, sluipwespen, bijen of hommels als model hebben.

Stilzittend op bloemen zijn zweefvliegen snel van hun modellen te onderscheiden door het bezit van slechts twee vleugels, korte drieledige antennes en grote, bolle ogen. Bijen en wespen bezitten vier vleugels (die zijn anders dan bij zweefvliegen in rust geheel gevouwen), lange veelledige antennes en "komma"-vormige ogen. Een aantal voorbeelden van zweefvliegen die mimicry vertonen, vindt u in figuur 1.

Ook de larven van de zweefvliegen zijn zeer interessant, met name door de verschillende leefwijzen die zij er op na houden. Alle vliegen, dus ook zweefvliegen, zijn insecten met een volledige gedaanteverwisseling. Zij kennen dus een apart larve-, pop- en volwassen stadium. Zoals gezegd houden de

larven van de verschillende soorten er zeer gespecialiseerde leefwijzen op na. Zo zijn er larven die carnivoor (vleesetend) zijn (zie fig.2). Evenals lieveheersbeestjes leven zij van bladluizen. Andere soorten zijn herbivoor (plantenetend). Zij leven in bladeren, stengels en wortels van planten. Ook zijn er larven die leven in rottend afval of in organisch vervuild water, waaruit zij bacteriën filteren. Tot de laatste groep behoren de zogenaamde rattestaartlarven (zie fig.3). De staart is een adembuis om lucht boven het wateroppervlak op te nemen, daar vervuild water relatief weinig zuurstof bevat. Echte toppers in specialisatie zijn de soorten, waarvan de larven in nesten van vliesvleugeligen (mieren, wespen, bijen, hommels) leven van het afval, en de soorten, waarvan de larven leven in het sap dat uit boomwonden stroomt.

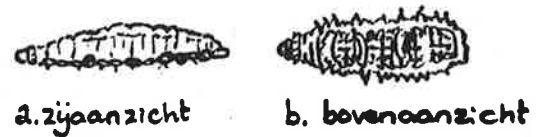

Fig.2. Bladluis etende larve

Volwassen zweefvliegen voeden zich in tegenstelling tot de larven alle met stuifmeel, nectar en soms ook met honingdauw van bladluizen. Daar zij niet in het bezit zijn van een lange roltong of zuigsnuit, zijn ze alleen in staat ondiepe bloemen te bezoeken zoals composieten, roosachtigen, ranonkelachtigen en schermbloemen. Ook worden als windbestuivers bekend staande planten bezocht, zoals weegbree, grasachtigen en wilgen. Er is één uitzondering, namelijk de snuitvlieg (*Rhingia campestris*). Deze soort heeft een verlengde zuigtong, zodat hij ook bij de wat diepere bloemen kan komen, zoals vlinder- en lipbloemen. De naam heeft de soort te danken aan het feit dat de kop snuitvormig is uitgegroeid om de extra-lange zuigtong in op te bergen (zie fig.4).

Fig.3. Rattestaart larve

Ik hoop dat door dit verhaal uw interesse voor de zweefvliegen is gewekt. Op een zonnige dag is een veldje met schermbloemen zeer geschikt voor een eerste ontmoeting. Mocht u de dieren op een excursie tegenkomen, dan kunt u aan de hand van hen prachtig het verschijnsel mimicry uitleggen. Vooral wanneer de nabootser en het model tegelijkertijd

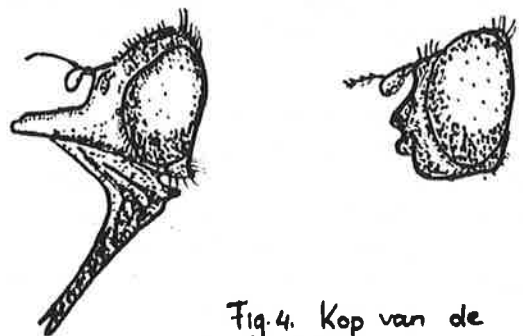

Fig.4. Kop van de snuitvlieg (met uitgestoken zuigtong) in vergelyk met de kop van een 'normale' zweefvlieg (*Cheilosia spec.*)

op één bloem zitten. Aan degene, die echt geboeid zijn geraakt, kan ik de Zweefvliegtabel van Aat Barendregt aanraden, uitgegeven door de Jeugdbondsuitgeverij. Met behulp van deze tabel, een vangnet en een loep kunt u de meeste in Nederland voorkomende soorten op naam brengen. Voor de gevorderden is er de KNNV-gids "De zweefvliegen van Noordwest-Europa en Europees Rusland, in het bijzonder van de Benelux" door V.S. van der Goot (maar dan moet u wel in het bezit zijn van een binoculair).

J. Cronau jr.

Stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk

Als u, na het lezen van deze kop, denkt: "Da's waar ook, wanneer is die bijeenkomst ook weer?", dan bent u wel mooi te laat...

En wat jammer nou! Wat hebt u en wat hebben al die anderen die om wat voor reden dan ook de 28e oktober niet aanwezig waren op de eerste voorlichtingsbijeenkomst van die nieuwe stichting, veel gemist!

Wat hebben wij - die dan gelukkig wel zijn geweest, genoten van de grootse plannen en het enthousiasme van die zeven mensen, vertegenwoordigers van even zovele verenigingen die samen het bestuur van de stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk vormen.

En we kunnen niet nalaten u, zij het in een nut shell, toch deelgenoot te laten worden van al dat nieuws, dat over zo'n anderhalf jaar in onze regio gerealiseerd moet gaan worden. Mits - en dat is dan de tweede reden waarom we dit artikel schrijven - op voldoende steun uit "het veld" kan worden gerekend...

In de stichting zijn vertegenwoordigd: KNNV, Natuurmonumenten, Duinbehoud, stichting Vogelwerkgroep, ACJN, NJN en IVN. Het doel is in de periode van eind maart tot en met juni 1988 (het mag daarna nog wel wat uitlopen, maar dan niet meer onder verantwoordelijkheid van de stichting) een groot aantal activiteiten in de regio te realiseren, met als thema: het bevorderen van de relatie over en weer tussen mens en natuur. Daartoe stelt de stichting zich voor:

- a. Het organiseren van tentoonstellingen in Vleeshal, Koevlak, Elswout, Amsterdamse Waterleidingduinen en Spaarnwoude;
- b. het op touw zetten van een minutieus uitgedacht en uitgewerkt scholenproject;

- c. het uitgeven van een op een breed publiek gericht boek over natuurterreinen, duinen, polders, parken en landgoederen in Zuid-Kennemerland, waarin ook wandelingen zijn opgenomen;
- d. het organiseren van lezingen en filmavonden, overal in de regio;
- e. het uitschrijven van een foto- en schilderwedstrijd in een al wat vroeger stadium (voorjaar tot eind 1987) teneinde (bekroonde) werken te kunnen exposeren op de onder (a) genoemde tentoonstellingen;
- f. op velerlei gebied een link proberen te leggen tussen natuur en cultuur; hiervoor spelen in het brein van het bestuur reeds vele plannen, die echter nog op verdere uitwerking wachten en daarom hier niet nader uit de doeken kunnen worden gedaan.

Dat al die plannen niet een kind met een waterhoofd zullen worden, kan alleen maar lukken als:

- er genoeg enthousiasme aanwezig is bij de leden van de aangesloten verenigingen;
- er (dus) voldoende medewerkers komen, die zelfstandig al die verschillende onderdelen kunnen "bemannen";
- de nieuwe stichting het geheel financieel rond kan krijgen door middel van subsidies en sponsoring.

Aan dat laatste onderdeel is men druk aan het sleutelen en kunnen wij weinig toe- of afdoen; de beide eerste punten wachten op ons initiatief en onze motivatie...

U en wij wachten voorlopig even op verder nieuws van de stichting.

Jacques de Jong
Plien Peeters

-0-0-0-0-0-0-0-0-

LEDENLIJST

Schrappen

mw. N.van Burg, Santpoort
mw. L.v.d.Drift, Haarlem
(beiden per 1-1-'87)

Nieuwe leden

hr. Herman Assendelft, Patrijzenlaan 9, 2121 EC Bennebroek.
hr. J.Kluiters, Eug.Prévinairweg 62, 2151 BG Nieuw-Vennep.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Maretakken

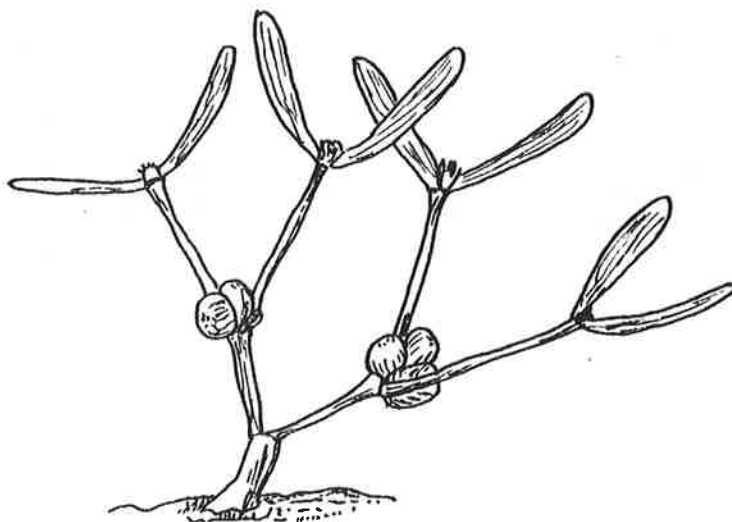
Er is bijna geen plant die zo tot de verbeelding heeft gesproken als de mistletoe of maretak. Vooral vroeger, toen men geen verklaring wist voor allerlei vreemde verschijnselen, keek men met heilig ontzag naar de groene, geheimzinnige struik boven in de kale, winterse boom. Het is bekend dat in Engeland de Keltische priesters, de zogenaamde druïden, rondom de maretak een hele cultus hadden opgebouwd. De verering was des te groter als zo'n plant - wat heel zelden voorkomt - op een eik groeide. De eik werd al als heilig beschouwd, maar als er dan ook nog een maretak op groeide, moesten er wel goddelijke krachten in huizen. De Engelse traditie om met Kerstmis in huis een paar takjes mistletoe op te hangen, waaronder een jongen het meisje van zijn keuze mag kussen, zal ongetwijfeld iets te maken hebben met de mysterieuze eigenschappen die men vroeger aan de maretak toedichtte.

De struik heeft witte bessen, die vooral door lijsterachtigen worden gegeten. Het sap van de bessen is kleverig en blijft gemakkelijk aan de snavel van de vogel plakken. Vandaar de naam vogellijm voor deze plant. Dat plakkerige spul irriteert de vogel en hij probeert het kwijt te raken door met zijn snavel langs een tak te schuren. Hierbij krijgen de zaadjes de gelegenheid zich aan die tak vast te hechten en dat is precies de bedoeling, want zo zorgen de vogels voor de verspreiding van de maretak.

Een paar eeuwen geleden heeft men wel geprobeerd de maretak te zaaien. Men stopte bessen in de grond en wachtte af. Maar er gebeurde natuurlijk niets; de maretak heeft nu eenmaal een gastheer nodig om te kunnen gedijen. Men vindt hem vooral op populieren, hoewel hij zich ook op andere bomen, zoals vruchtbomen heel goed thuis kan voelen.

In ons land komen maretakken niet zoveel voor. In Limburg kan men ze echter nogal eens aantreffen en ook in Thijsse's Hof is er een te bewonderen.

Gerard Peeters

BELANGRIJKE MEDEDELINGEN BETREFFENDE HET PROGRAMMA

Tot en met april 1987 staat het programma definitief vast (zie achterzijde omslag).

De voorwandelingen staan open voor alle leden en donateurs.

Willen degenen die de excursies willen helpen leiden vroegtijdig contact opnemen met de coördinatoren?

Wacht niet tot u benaderd wordt, maar neem zelf het initiatief.

✓ 24 febr. - Algemene ledenvergadering, Spaarne 72; niet vergeten te komen.

15 maart - Haarlemmerhout. Coörd. Claar de Jong (31 17 23); voorwandelen in overleg.

22 maart - Caprera. Coörd. Plien Peeters (26 34 36); veel mensen nodig, óók voor de groene winkel en allerlei karweitjes; voorwandelen in overleg.

5 april - Groenendaal. Coörd. Loes v.d.Berg (02502-7425); voorwandelen in overleg.

18 april - Hekslootgebied. Coörd. Joop Cronau (24 09 00) en Jaap Kuypers (36 16 76).

26 april - Liedegebied. Coörd. Jaap Kuypers (36 16 76); voorwandelen in overleg.

3 mei - Haarlemmermeerse Bos. Coörd. Wim Dijkgraaf (02526-86702); voorwandelen in overleg.

-0-0-0-0-0-0-

Hieronder volgt alvast de aankondiging van het programma tot juni. Volledige uitwerking komt in de volgende TOORTS. U weet nu alvast de data en kunt eventueel voor uzelf vaststellen waarvoor u zich wilt inzetten.

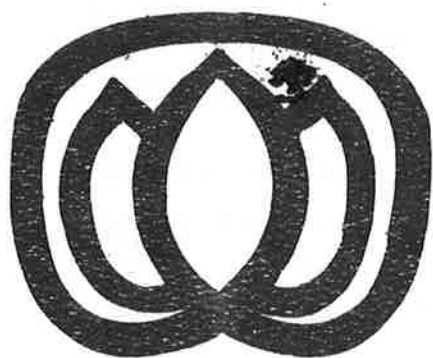
17 mei - Heemtuin Hillegom. Coörd. Nico Selie (02520-29952); voorwandelen in overleg.

18 mei - Middenduyn, vogelzangwandeling, aanvang 19.30 uur. Coörd. Hennie Kenselaar (26 37 35).

21 mei - Leyduyn, vogelzangwandeling, aanvang 19.30 uur. Coörd. Mieke Wilmink (28 75 28); voorwandelen in overleg.

24 mei - Haarlemmerhout, bomen en knoppen, aanvang 10.30 uur. Coörd. Claar de Jong (31 17 23); voorwandelen in overleg.

28 mei - Spaarnwoude, fietstocht, aanvang 09.00 uur. Coörd. Jaap Kuypers (36 16 76); voorfietsen in overleg.

Agenda

Dinsdag 24 febr. ALGEMENE LEDENVERGADERING te houden in gebouw Spaarne 72, hoek Korte-Veerstraat, 20.00 uur.

Zondag 15 mrt. HAARLEMMERHOUT/EINDENHOUT, wandeling "bomen en knoppen"; vertrek restaurant Dreefzicht, 10.30 uur.

Zondag 22 mrt. CAPRERA (Openluchttheater Bloemendaal), themadag "Lente in het bos"; lezing om 10.00 uur en 13.00 uur met aansluitend om 10.30 en 13.30 uur een wandeling van $\pm$ 2 uur; tussen 10.00 uur en 15.30 expositie en groene winkel in de kleedruimte; toegangskaart verplicht.

Zondag 5 april. GROENENDAAL, Heemstede; lentewandeling; vertrek restaurant Groenendaal, 10.30 uur.

Zaterdag 18 april. HEKSLOOTGEBIED, wandeling voor vroege vogelaars; vertrek Jan Gijzenbrug-Vondelweg, 07.15 uur; kijker meenemen.

Zondag 26 april. LIEDEGEBIED, wandeling met aandacht voor begroeiing en vogels; vertrek molen De Veer, Penningsveer, 09.30 uur; duur wandeling $2\frac{1}{2}$ uur; kijker meenemen.

Zondag 3 mei HAARLEMMERMEERSE BOS, Hoofddorp; wandeling in samenwerking met IVN Aalsmeer; vertrek Manege, 14.00 uur.

BELANGRIJK!! De wandelingen duren ongeveer $1\frac{1}{2}$ uur, tenzij anders vermeld.

Deelname aan de activiteiten is gratis, eveneens tenzij anders vermeld.

Zie voor verdere mededelingen binnenkant omslag.

VOORAANKONDIGING:

Zondag 17 mei. HEEMTUIN, Hillegom, Couperus Wende, schrijversbuurt Elsbroek aan de Ringvaart; aanvang 10.00 uur.

IVN

